

Defensen que 'El Quixot' realment està inspirat en paisatges de Lleó

Autor:

Data de publicació: 21-10-2013

Segons una notícia apareguda al diari digital Público, aquí reproduïda, un estudi sobre Cervantes i la seva obra sosté que la Manxa era només un recurs literari de l'autor, que es va inspirar en terres lleoneses

Un nou llibre sobre Miguel de Cervantes i la seva obra cabdal El Quixot sosté que el cèlebre escriptor fou un jueu convers d'origen lleonès, i que les aventures de l'hidalgo estan inspirades en els paisatges de Lleó. Santiago Trancón, escriptor i autor d'aquest treball de recerca, argumenta, fins i tot, que "les referències a la Manxa només són nominals, un mer joc i recurs literari, però de cap manera referències geogràfiques concretes". A l'obra, que porta per títol "Huellas judías i leonesas en el Quijote", Trancón utilitza dues menes d'arguments per defensar les seves tesis: les petjades familiars jueves de Miguel de Cervantes i el coneixement que té del paisatge, l'entorn i els costums de la zona del Nord-oest peninsular, que es troben disseminats al llarg de tot El Quixot.

Quant a les empremtes jueves, assegura que els cognoms Cervantes Saavedra i Quijana, són d'origen jueu medieval i galaico-leonès, barrejats amb la mitjana i baixa noblesa. A més, els Quijana eren reconeguts jueus d'Esquivias, en tant que Cervantes es casà amb una dona emparentada amb els Quijana i tingué una filla amb una altra conversa: Ana de Rojas. Trancón argumenta també que Cervantes no pogué ascendir a l'exèrcit (a despit de l'impecable full de serveis), ni tampoc no anà a les Índies (ho sol·licità en dues ocasions), ni aconseguí cap càrrec públic (només aconseguí ser recaptador d'impostos, professió de jueus). Per això, l'única explicació possible és que la seva condició de jueu convers li ho impedí, fet que ell intentà amagar al llarg de la seva vida.

Un altre argument a favor del seu origen jueu és que Cervantes parodia i es burla de la Inquisició, el culte als sants, els miracles, els Sagraments i els dogmes més coneguts de l'Església Catòlica, la seva jerarquia (del Papa als encamisats), la veneració d'imatges i relíquies, etc. "Fins i tot parodia subtilment l'episodi de la coronació de Crist (Sancho pateix una vexació semblant per ressuscitar Altisidora: punxades, bufetades, la col·locació d'una capa

vermella... Don Quixot li diu llavors «resucitador de morts»)", explica Trancón.

En defensa de la seva tesi, Trancón també cita diverses referències que ha trobat com a "al·lusions al tzitzit de Don Quixot, la brit Milà, la Baraita, l'expulsió dels jueus, la nostàlgia de Sefarad, l'elogi de la pau, la utopia d'una "edat daurada" (una societat lliure, tolerant i justa), els "duelos y quebrantos" dels dissabtes, el seu "nas aguilenc i una mica corb". També es recolza en la dissèmia del terme "mancha", l'ús de "manchego" com a sinònim de tacat o convers (així apareix inequívocament a "La pícara Justina", publicada el mateix any que El Quixot), Don Quixot és anomenat "furibund lleó tacat", "manchada" és la cabra rebel, l'acte de fe i la crema de llibres herètics, la crítica dels llinatges i de la puresa de sang, les delacions i els mètodes inquisitorials o els porcs considerats "animals immunds".

Empremtes lleoneses

Però, a més a més, Santiago Trancón ha anat rastrejant al llarg de El Quixot, paratges naturals, costums, flora i fauna, que, segons ell, sí que corresponen més amb comarques del vell Regne de Lleó i no amb les que Cervantes esmenta a la seva obra. Així, per exemple, Trancón cita referències a les "Aceñas del Duero", a Zamora (transposades a Saragossa i l'Ebre), les Llacunes de la Lampreana o Villafáfila (transmutades en les Llacunes de Ruidera), la Sierra Negra i de la Cabrera (traslladades en Serra Morena), el turó emmurallat de Benavente (batejat com a ínsula Baratària), els comte-ducs de Benavente (els ducs sense nom), les riberes de l'Esla (escenari de les noces de Camacho), els Camps Gòtics o Terra de Campos (encoberts sota els camps de Montiel); Dulcinea era "una vilana de Sayago"...

El mateix s'esdevé, en la seva opinió amb la vegetació, més pròpia de la zona nord-oest peninsular, que de la Manxa: roures, castanyers, grèvols, nogueres, oms, xiprers, faigs, teixos, llorers; la fauna (óssos, llops, porcs senglars, truites, llamprees, gossos, bous, haques galicianes, matxos...), l'orografia (boscors, penyes, muntanyes, tosses, valls, cascades, fonts, rierols, prats verds...), els instruments musicals (flautes, tamborins, timbals, sonalls, xeremies, caramelles, rabells, corns, dolçaines, gaites zamoranes...).

També veu una especificitat lleonesa i zamorana en els oficis: "cabrers, transhumants, segadors, moliners, peraires, traginers, companys, pelegrins, el cultiu i fabricació del lli...". Igualment cita els "carros cridaners portats per bous, la cecina [cansalada fumada], la calderada de pastors, els esclops, les pletes, les mallades, els batans, el joc de tornar a tirar les bitlles, la lluita lleonesa, tirar la barra, la dansa de les espases, la dels cascavells".

En aquest sentit, explica que, a més del relat del capità captiu, "natural de les muntanyes de Lleó", hi abunden els leonismes. Tot això arrodoneix, segons el seu parer "un quadre que no encaixa a la Manxa, que Cervantes no coneixia perquè no hi havia viscut mai". Les referències (de vegades encobertes, però evidents) que fa de les muntanyes i l'altiplà de Lleó (Sanabria, La Cabrera, La Maragatería, Sayago, la Tierra de Campo ...) ens indica que necessàriament hagué de conèixer zona, segurament perquè hi va viure de nen i de jove, abans d'iniciar la seva aventura italiana".

Traducció al català de l'article publicat al diari Público